

Písomný výstup pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.2.1 Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujúc potreby trhu práce
3. Prijímateľ	SOŠ dopravná, Rosinská cesta 2, Žilina
4. Názov projektu	Prepojenie teórie s praxou – kvalitné vzdelávanie
5. Kód projektu ITMS2014+	312011ABU4
6. Názov pedagogického klubu	Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti – prierezové témy.
7. Meno koordinátora pedagogického klubu	Mgr. Zuzana Mišíková
8. Školský polrok	01.02.2022-30.06.2022
9. Odkaz na webové sídlo zverejnenia písomného výstupu	www.sosdza.sk

Úvod

Čitateľská gramotnosť

- patrí medzi základné kompetencie, dôležité pre rozvoj ďalších kľúčových kompetencií,
- predstavuje porozumenie, aplikáciu, posudzovanie textov za účelom dosiahnutia cieľov jedinca, rozšírenia jeho znalostí a potenciálu.

Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti – prierezové témy bude vytvorený pedagogickými zamestnancami, ktorí zastupujú vzdelávacie oblasti platného ISCED 3A, 3C ako napr.: matematika a práca s informáciami, jazyk a komunikácia, človek a príroda, človek a spoločnosť a tiež pedagogickými zamestnancami vyučujúcimi odborné predmety.

Klub bude fungovať počas školských rokov, od septembra 2020 do januára 2023 (spolu 25 mesiacov) a jeho udržateľnosť vychádza z koncepcie nového modelu SOŠ v Systéme duálneho vzdelávania, ktorého súčasťou sú „riešiteľské rady“ tímov pre predmetné vzdelávacie oblasti.

Spôsob organizácie: stretnutia 2 krát do mesiaca. Dĺžka jedného stretnutia: 3 hodiny.

Varianta klubu: pedagogický klub s výstupmi.

Zameranie pedagogického klubu:

Pedagogický klub sa zameriava na rozvoj čitateľskej gramotnosti v rámci vzdelávacích oblastí, ako prierezovej témy.

Cieľom realizácie aktivít pedagogického klubu je zvýšenie odborných kompetencií pedagogických zamestnancov pre ďalšie zvyšovanie úrovne čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia žiakov naprieč vzdelávaním.

Čitateľská gramotnosť je dôležitou schopnosťou žiaka a nevyhnutným predpokladom pre ďalší osobnostný a profesijný rast žiaka.

Žiak s primeranou úrovňou čitateľskej gramotnosti dokáže:

- Hľadať súvislosti medzi javmi,
- Pýtať sa a hľadať odpovede,
- Vytvárať vizuálne a iné, zmyslové predstavy (myslieť abstraktne),
- Vytvárať hodnotiace posúdenia,

- Identifikovať najdôležitejšie myšlienky v texte (kriticky myslieť),
- Vytvárať syntézu poznania.

Čitateľská gramotnosť ako prierezová téma naprieč vzdelávacími oblasťami SOŠ je dôležitým faktorom dosiahnutia primeranej úrovne deskriptorov príslušnej kvalifikácie, ktorú stredná odborná škola zastrešuje poskytovaním študijných / učebných odborov a ich odborným zameraním. Úspešná implementácia prvkov systému duálneho vzdelávania je v úzkom spojení s dosiahnutím primeranej úrovne čitateľskej gramotnosti žiakov (deskriptory: samostatnosť, samostatná práca žiaka, porozumenie textu, schopnosť prijať zodpovednosť za svoju prácu, vytvoriť analýzu textu, syntézu údajov, práca s nesúvislým textom, primerane rozvinuté sociálne kompetencie).

V rámci činnosti pedagogického klubu sa chceme zaoberať najefektívnejšími metódami a stratégiami pre rozvoj čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia. Čitateľská gramotnosť má dve hlavné línie: základnú a kritickú. Základná zahŕňa znalosti, schopnosti, postoje uplatňované pri výbere textu a samotné čítanie s porozumením. Kritická čitateľská gramotnosť zahŕňa znalosti, schopnosti a postoje pri hodnotení informácií v texte s ohľadom na jeho obsahovú a formálnu stránku (napr. argumentácia), posudzovanie obsahu textu porovnávaním s vlastnými skúsenosťami, spôsob čítania a stratégie práce s textom. Obe zložky sú neoddeliteľné a vzhľadom ku komplexným potrebám spoločnosti a trhu práce sú pre absolventov SOŠ nevyhnutné.

Ďalšie činnosti, ktoré sú realizované v rámci pedagogického klubu:

- Tvorba Best Practice,
- Prieskumno-analytická a tvorivá činnosť týkajúca sa výchovy a vzdelávania a vedúca k zlepšeniu a identifikácii OPS,
- Výmena skúseností pri aplikácii moderných vyučovacích metód,
- Výmena skúseností v oblasti medzi-predmetových vzťahov,
- Tvorba inovatívnych didaktických materiálov,
- Diskusné posedlia a štúdium odbornej literatúry,

Identifikovanie problémov v rozvoji čitateľskej gramotnosti žiakov a možné riešenia.

Stručná anotácia

Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti – prierezové témy sa zaoberal nasledujúcimi témami: Organizačné formy vyučovania a ich vplyv na rozvoj čitateľskej gramotnosti žiaka, kooperácia, skupinová práca a jej vplyv na rozvoj čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia, OPS v danej oblasti, prezentácia OPS, projektová metóda, tvorivá dielnička.

Kľúčové slová

Čitateľská gramotnosť, zvyšovanie úrovne kľúčovej kompetencie, inovatívne metódy, organizačné formy, zdieľanie skúseností.

Zámer a priblíženie témy písomného výstupu

Zámerom nášho výstupu je popísať aktivity zrealizované učiteľmi, členmi pedagogického klubu na zasadnutiach pedagogického klubu čitateľskej gramotnosti- prierezové témy.

Priblíženie témy:

Za kľúčovú môžeme považovať otázku, čo a do akej miery ovplyvňuje úroveň rozvoja čitateľskej gramotnosti.

Na základe brainstormingu sme našli tieto faktory:

- Aktivizujúce, moderné metódy vzdelávania,
- Motivácia žiaka pre prácu s textom,
- Spolupráca žiakov pri riešení zaujímavých úloh, ktoré môžu do istej miery presahovať ich momentálne povedomie o danej téme, využitie zákonitosti Vygotského zóny najbližšieho vývoja,
- Reálnosť didaktických situácií, s jasnými súvislosťami pre ďalšie využitie v živote.

Témy, ktorým sme sa venovali sú v jasnom vzťahu s výsledkami brainstormingu a odrážajú postoj k danej problematike v rámci nášho kolektívu.

Jadro:**Popis témy/problém****Problém:**

Problémom je stále pretrvávajúca nižšia úroveň čitateľskej gramotností v rôznych medzinárodných meraniach. Zvýšenie úrovne je dlhodobý systematický a cielený proces, preto je potrebné pokračovať v aktivitách, aj keď žiak nebude vykazovať náhly záujem o prácu s textom. Je potrebné poskytnúť žiakom alternatívy k rôznym zdrojom informácií a sledovať ich preferencie, s akými textami radi pracujú, aké spracovanie považujú za atraktívne a pod.

Záver:**Zhrnutia a odporúčania pre činnosť pedagogických zamestnancov**

Odporúčame sa stotožniť s nasledujúcimi skutočnosťami:

- čítanie s porozumením nie je len nástrojom osvojovania si učiva, ale aj základom chápania sveta,
- dnešná spoločnosť vyžaduje, aby absolventi škôl boli pripravení na trh práce a neboli len zásobárňou encyklopedických vedomostí, ale aby dokázali kriticky myslieť, riešiť problémy v pracovnom procese, byť pripravení na rýchle zmeny v technológiách,
- metakognitívne stratégie-pochopenie a zapamätanie informácií a sumarizácia informácií sú silne prepojené s výkonmi v čítaní,
- žiaci, ktorí čítajú rozmanité druhy textov, majú výrazne vyšší výkon ako žiaci, ktorí nečítajú rozličné druhy textov,
- čím väčšie potešenie majú žiaci z čítania, tým je ich výkon kvalitnejší
- na rozvoji čítania s porozumením by sa mali podieľať všetci učitelia školy
- čitateľská gramotnosť nie je to len schopnosť rýchlo a plynule čítať, čitateľ by mal byť schopný spracovať také informácie z neznámeho textu.

OPS, ktoré sme analyzovali, a ktorých obsah je prínosný k predmetnej téme:

Tvorivosť podlieha vplyvom prostredia, predovšetkým cieľavedomým výchovným vplyvom, môžeme ju u žiakov trénovať, rozvíjať. Pri rozvíjaní tvorivosti žiakov vo vyučovaní odporúčame brať do úvahy fakt, že rozvoj ich psychických procesov a vlastností, intelektuálnych a tvorivých schopností neprebíha rovnako a rovnakým tempom. Preto každý žiak potrebuje pre svoj tvorivý výkon špecifické podnety, ktoré môžu mobilizovať jeho tvorivú aktivitu a schopnosti.

Pojem tvorivého prostredia sa sme viackrát v literatúre videli spojený s pojmom klíma triedy a atmosféra triedy. Odporúčame tieto pojmy rozlišovať:

- učebné prostredie – presahuje sociálno-psychologický aspekt a zahŕňa aj fyzické prostredie (vybavenie triedy, osvetlenie atď.);
- atmosféra triedy – momentálna, krátkodobá situácia v triede mení sa často aj v priebehu vyučovacej hodiny (napr. pri nespravodlivom hodnotení učiteľa, pri správe, že na druhý deň vyučovanie nebude a pod.).

Povedali sme si aj o špecifikách atmosféry potrebnej pre rozvoj tvorivosti v podobe špecifik, ako sú:

- oceňovanie myslenia, tvorenia, hľadania, experimentovania,
- umožňovanie voľnosti myslenia,
- sústredenie sa na zlepšovanie,
- podporovanie sebavedomia a sebahodnotenia žiakov,
- stimulovanie originality, nových myšlienok, prístupov,

- podporovanie spontánnosti, aktivity a iniciatívy,
- zdôrazňovanie srdečnosti k iným, spolupráce, ale aj kritiky,
- zúčastňovanie sa všetkých členov na rozhodovaniach a tvorbe budúcnosti,
- zúčastňovanie sa všetkých členov na hodnotení práce, ľudí, vzťahov,
- podporovanie pozitívnej orientácie na prácu, optimizmus, vieru vo vlastné sily.

Ak chceme u žiakov rozvíjať tvorivé myslenie, v prvom rade musí byť tvorivé okolité prostredie, ktoré jeho rozvoj determinuje, berúc do úvahy význam motivácie či už vnútornej alebo vonkajšej, ktorá mnohokrát determinuje rozvoj tvorivosti. Prostredie vnímame ako jednu zo základných zložiek motivácie žiakov, pričom učiteľ je súčasťou prostredia, kde učenie prebieha, a tak aj on má možnosť ovplyvniť kvalitu a mieru žiakovej motivácie. Je podľa nás pre žiakov dôležité, aby pre nich malo to, čo sa učia, nejaký význam a aby boli schopní splniť úlohy, ktoré sú im predkladané. Pri požiadavke splnenia úlohy je dôležité brať na zreteľ žiakom prežívaný pocit, že je pre neho možné v úlohe uspieť.

Odporúčame napríklad metódu Neobvyklé používanie predmetu

Táto úloha môže byť realizovaná individuálne alebo v skupinách. Pri skupinovej práci každá skupina dostane jeden alebo viac predmetov (napríklad tehlu, okuliare, ceruzu atď.). Úlohou žiakov je, aby vymysleli čo najviac nápadov, ako využiť daný predmet na iné účely. Majú zmeniť význam predmetov a ich pôvodnú funkciu. Úloha je časovo limitovaná, na každý predmet majú 2 minúty. Časový horizont môžeme prispôbiť potrebám alebo schopnostiam žiakov. Po dokončení úlohy každá skupina prezentuje svoje nápady. Pomocou úloh podobného charakteru vieme rozvíjať v rámci divergentného myslenia schopnosť fluencie, originality, redefinície a elaborácie.

Z tvorivej dielničky sa nám osvedčilo a odporúčame:

Metóda Snehová guľa

Žiaci začínajú individuálnym štúdiom pripraveného nového materiálu, po ňom nasleduje vzájomné vysvetlenie vo dvojiciach, vo väčšej skupine a nakoniec vo veľkej skupine vysvetlenie s prezentáciou. Môžeme takto analyzovať napríklad odborné texty.

Metóda Rozhodnutia pravda/lož

Pripravíme si pracovné listy s výroky. Žiak na základe vlastných poznatkov, vedomostí a skúseností dopĺňa vedľa výroku písmeno P (pravda) alebo L (lož). Po skončení práce žiaci spoločne diskutujú a argumentujú, prečo je daný výrok pravda alebo lož. Môžeme takto rozvíjať kompetencie prierezovo- čitateľské spôsobilosti aj komunikačné zručnosti.

Prípadové štúdie

Využitie prípadových štúdií vo vyučovacom procese znamená, že žiaci analyzujú poskytnuté historické alebo hypotetické situácie, ktoré zahŕňajú riešenie problémov, rozhodovacie procesy a iné vyššie myšlienkové operácie v zmysle Bloomovej taxonómie.

Odporúčame, aby analýza prípadovej štúdie zahŕňala tieto kroky:

- zoznámenie sa s obsahom prípadovej štúdie, ujasnenie si problému,
- zhromaždenie relevantných informácií,
- plán riešenia,
- revízia výsledkov.

Táto metóda je podobná problémovému vyučovaniu, avšak prípadové štúdie sú podrobne štruktúrované, obsahujú detailné informácie a témy, ktoré sú žiakom známe. Ide v nich skôr o aplikáciu predchádzajúcich základných vedomostí. Pri aplikácii prípadových štúdií vo vyučovaní nestačí len napísať dobrý obsah. Kľúčovou v prípade využitia prípadových štúdií je diskusia. Práve ona predstavuje prvok, ktorý zohráva aktívnu úlohu v procese učenia sa žiaka. Zhodli sme sa, že vďaka prípadovým štúdiám si žiaci môžu naplno uvedomiť rôznorodosť riešení alebo aj to, že nie vždy musí existovať len jedno správne riešenie, získajú odvahu ísť do rizika a obhájiť svoj vlastný postoj pred inými.

Metóda Čo je na obrázku?

Pri tejto metóde využívame digitálne technológie a žiacku predstavivosť súčasne. Na internete nájdeme zaujímavý obrázok s výraznými prvkami. Upravíme ho napríklad do štyroch rozličných podob. Napríklad ho môžeme rozostrieť a postupne zvyšovať ostrosť a až pri štvrtom obrázku je všetko veľmi dobre viditeľné. Je dobré rozdeliť žiakov do skupín. Úlohou každej skupiny bude počas

určitého časového úseku prísť na to, čo zobrazuje rozpixelovaný obrázok. Postupným prezrádzaním a odkrývaním detailov snímky sa zapája do činnosti nielen predstavivosť, pozorovacie schopnosti, ale žiaci sú väčšinou aj veľmi aktívni.

Metóda tvorby prezentácie na zhrnutie prečítaného textu

Po prečítaní odborného textu žiakom môžeme žiakov motivovať k tvorbe prezentácie, ktorá by zhrnula prečítaný text. Prístupy žiakov môžu byť rôznorodé v zmysle pedagogického konštruktivismu. Nasleduje prezentácia zhrnutí, pri ktorom žiaci porozprávajú o tom, čo vytvorili.

Metóda Reťaz slov

Túto metódu môžete realizovať vo dvojici, a to buď tak, že jeden zo žiakov rozpráva a druhý zapisuje, alebo jeden povie prvé slovo a druhý následne ďalšie. Cieľom je dospieť v reťazení slov k takému slovu, ktoré sa od toho prvého úplne odlišuje. Kombinujeme napríklad s aktivitou filter kľúčových slov.

Napríklad:

Povedzte slovo, ktoré si pamätáte z textu, napíšte si ho, pozrite sa na naň a povedzte slovo, ktoré s ním nejakým spôsobom súvisí.

Metóda tvorby názvu

Žiakom premietneme ponuku diel známych autorov a vyzveme ich, aby dali týmto dielam názvy. Potom im ukážte diela s názvami od pôvodných autorov a požiadame ich, aby prezentovali nimi vytvorené názvy aj s odôvodnením.

Čitateľská stratégia 3 – 2 – 1

Pri tejto stratégii žiak vyhodnocuje získané informácie v týchto krokoch:

A. Žiak vyhladá 3 informácie, ktoré považuje za dôležité.

B. V ďalšom kroku žiak vyhladá 2 veci, ktoré ho zaujali. Vypíše dve informácie, ktoré ho zaujali preto, že ide o nové informácie alebo ktoré neboli v súlade s doterajšími jeho vedomosťami.

C. V poslednom kroku vypíše 1 vec, na ktorú v texte nenašiel odpoveď. Mohlo ísť o menej zrozumiteľný text, nedostatok skúseností alebo predchádzajúcich vedomostí.

Zhodli sme sa na veľmi dobrých skúsenostiach s metódou KWL

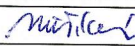
What you Know? What you Want to know? What you Learned?

Čo o téme už viem? Čo by som chcel vedieť? Čo som sa naučil?

Ide o čitateľskú stratégiu podporujúcu aktívne učenie sa, ktorá sa dá použiť na bežných vyučovacích hodinách. Podporuje kritické myslenie a interakciu žiaka i učiteľa navzájom. Žiak vyplňa tabuľku, ktorá obsahuje tri stĺpce: Do prvého si vyplní pred čítaním to, čo už o téme vie, do druhého pred čítaním doplní, čo by sa o téme chcel dozvedieť a do posledného po prečítaní textu napíše, čo sa z textu dozvedel. Toto je veľmi efektívna práca s textom, ktorú zvyknú žiaci po jej dokonalom osvojení si uprednostňovať pred písaním súvislých poznámok do zošitov.

Odporúčame pokračovať v tvorbe nápadníka a výsledky zdieľať v rámci predmetových komisií.

V závere chceme oceniť- podčiarknuť vysoko pozitívny vplyv zasadnutí pedagogických klubov na zvýšenie úrovne a rozšírenie kompetenčného profilu pedagogických zamestnancov našej školy. Ďakujeme za túto možnosť.

11. Vypracoval (meno, priezvisko)	Mgr. Zuzana Mišíková
12. Dátum	30.06.2022
13. Podpis	
14. Schválil (meno, priezvisko)	Ing. Mária Vítová, PhD., MBA
15. Dátum	30.06.2022
16. Podpis	